

Biblioteksplan för Klippans kommun 2025-2030

Beslutad av: Kommunfullmäktige, den 23-03-2026

Dokumentansvarig:

Diarienummer: KFN 2025/67

Senast reviderad:

Giltig till: 2030

Innehåll

Inledning	3
Bibliotekens uppdrag	3
Begreppsförklaring	4
Folkbiblioteken.....	4
Organisation	4
Folkbibliotekens fokusområden.....	5
Demokrati och delaktighet.....	5
Läsfrämjande	5
Tillgänglighet.....	6
Skolbiblioteken.....	6
Organisation	6
Grundskolan.....	6
Förskolan.....	7
Gymnasieskolan	7
Genomförande	7
Uppföljning.....	7
Revidering.....	8
Styrande och vägledande dokument.....	9
Internationella	9
Nationella	9
Regionala	9
Kommunala	9
Övrigt.....	9
Gemensam biblioteksplan Bibliotek Familjen Helsingborg.....	10

Inledning

Alla kommuner ska enligt bibliotekslagen (2013:801) ha en biblioteksplan för sin verksamhet. Hur biblioteksplanerna utformas och används följs i sin tur upp av Kungliga biblioteket, tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna.

Biblioteksplan 2025-2030 gäller för de kommunalt finansierade biblioteken i Klippans kommun, vilket innefattar både folk- och skolbibliotek. Biblioteksplan 2025-2030 ersätter biblioteksplan 2021-2024 som styrande dokument för biblioteksverksamheten.

Biblioteksplanen har som utgångspunkt de lagar, riktlinjer och styrdokument på kommunal, regional, nationell och internationell nivå som påverkar folk- och skolbibliotekens verksamhet i Klippans kommun.

Barnrättsperspektivet ska alltid finnas med i arbetet, vilket innebär att barnkonventionen ska vara utgångspunkt i arbetet med barn och i beslutsfattande som rör barn.

Bibliotekens uppdrag

Enligt bibliotekslagen ska folk- och skolbiblioteken verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning samt främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt (Bibliotekslagen §2). Biblioteken ska också ägna särskild uppmärksamhet åt personer som tillhör bibliotekslagens prioriterade grupper: personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer med annat modersmål än svenska (Bibliotekslagen 4 & 5§). Det innebär bland annat att ge extra stöd till personer med funktionsnedsättning, att sprida kunskap om de nationella minoriteternas kultur och att erbjuda böcker och information på andra språk än svenska.

Folkbiblioteken har i uppdrag att främja läsning och tillgång till litteratur samt ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Folkbiblioteken ska också verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet (Bibliotekslagen 7 & 8§). I ett allt mer digitaliserat samhälle där teknik för kommunikation, informationshantering och AI utvecklas i snabb takt har folkbiblioteken en viktig uppgift att vägleda och tillhandahålla digitala verktyg.

Skolbiblioteken har i uppdrag att, utöver de ändamål som anges i bibliotekslagen, främja läsning och medie- och informationskunnigheten, MIK (Skollagen kap 2, 24b§). Genom att främja elevernas medie- och informationskunnighet ges eleverna förmågor att värdera källor, bilda egna åsikter och delta i det demokratiska samhället.

Framöver kan folkbiblioteken komma att få en roll i det civila försvaret. MSB har nämnt bibliotekens samhällsviktiga funktion i att skydda kulturarvet och enligt Totalförsvarspropositionen 2025–2030 kan biblioteken vara med och bidra till att det civila försvarets mål uppnås. Det finns i dagsläget inget tydligt uppdrag eller formulering kring hur bibliotekens bidrag skulle kunna se ut men Totalförsvarets forskningsinstitut lyfter i rapporten Bibliotekens roll i det civila försvaret fyra områden där folkbiblioteken skulle kunna ha en roll: kunskapsuppbyggnad och samhällsinformation, att främja kultur, demokrati och det fria ordet, bibliotek som samlingsplatser och bibliotek som samlingsplatser. Rapporten pekar också på att arbetet och planeringen kring bibliotekens

roll behöver ske i den enskilda kommunen men då biblioteken är en lagstadgad verksamhet behöver denna också ingå i beredningsplaneringen.

Begreppsförklaring

Folkbibliotek: Ett folkbibliotek är ett bibliotek som är tillgängligt för allmänheten. Varje kommun ska enligt bibliotekslagen ha folkbibliotek. I Klippans kommun är folkbiblioteken en del av Kultur- och fritidsförvaltningen.

Skolbibliotek: Bibliotek tillgängligt för skolans elever och personal. Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ha tillgång till ett skolbibliotek. I Klippans kommun är skolbiblioteken en del av Barn- och utbildningsförvaltningen.

Integrerat folk- och skolbibliotek: Ett bibliotek som fungerar som bibliotek både för allmänheten och skolans elever och personal.

Meröppet bibliotek: Ett folkbibliotek som är öppet och tillgängligt för registrerade besökare utanför ordinarie öppettider.

Hela Klippan läser: Projekt som nu är en permanent del av folkbibliotekets verksamhet. Består av en separat boksamling som görs tillgänglig på platser utanför bibliotekslokalerna. Lån och återlämning av material från samlingen kräver inget lånekort och ingen registrering.

Boken kommer: Boken kommer innebära att om man på grund av ålder, långvarig sjukdom eller funktionsvariation inte kan ta sig till biblioteket, kan få medier hemlevererade till sin bostad. Ett sätt att tillgängliggöra biblioteket.

Folkbiblioteken

Organisation

Folkbiblioteksorganisationen i Klippans kommun består av huvudbiblioteket i Klippan samt biblioteksfilialerna i Ljungbyhed och Östra Ljungby. Huvudbiblioteket i Klippan är ett integrerat folk- och gymnasiebibliotek och fungerar som skolbibliotek för Åbyskolans elever och personal. Klippans bibliotek har öppet med bemanning sju dagar i veckan. Under sommarperioden juli-augusti har huvudbiblioteket stängt på helgerna. Biblioteksfilialerna i Ljungbyhed och Östra Ljungby har öppet två dagar i veckan. Sedan våren 2024 är alla biblioteken meröppna bibliotek och tillgängliga för registrerade besökare alla dagar i veckan klockan 9-21, året runt.

I allaktivitetshuset Sågen finns en mindre boksamling där besökare inom ramen för Hela klippan läser, kan låna och lämna böcker och tidskrifter.

Klippans folkbibliotek är en del av samarbetet Familjen Helsingborg. I samarbetet ingår 11 kommuner i nordvästra Skåne och biblioteken samverkar bland annat kring att stärka biblioteken som mötesplats. Genom den gemensamma bibliotekskatalogen ges användarna tillgång till ett brett och varierat medieutbud. Bibliotek Familjen Helsingborgs biblioteksplan är med som bilaga i Klippans kommuns biblioteksplan.

Folkbibliotekens fokusområden

Utifrån det uppdrag som definieras i bibliotekslagen samt utifrån övriga styrdokument verksamheten har att förhålla sig till har vi i Klippan valt att formulera tre viktiga fokusområden för folkbibliotekens verksamhet.

Demokrati och delaktighet

Folkbiblioteksverksamheten i Klippan ska präglas av öppenhet och neutralitet. Det är en verksamhet som ska vara tillgänglig för alla och anpassad efter våra besökares behov.

Ett allsidigt och kvalitativt utbud av medier och tjänster bidrar till att stärka invånarnas möjlighet till fri och jämlik tillgång till information.

Folkbiblioteken i Klippan verkar för det demokratiska samhällets utveckling bland annat genom att främja dialog och delaktighet. Med författarbesök, workshops, utställningar och föreläsningar skapas en arena där samtal, debatt och lärande bidrar till både kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Den digitala arenan är för många fortfarande svårtillgänglig och digitala baskunskaper är ibland en förutsättning för att kunna vara en del av samhället i stort. Genom handledning och vägledning vill folkbiblioteken i Klippan bidra till att stärka det digitala självförtroendet och minska det digitala utanförskapet.

En viktig del av bibliotekens demokratiarbete berör också medskapande och delaktighet. Att bjuda in till dialog och ta tillvara synpunkter utvecklar biblioteksverksamheten men ger också besökarna en möjlighet till inflytande, delaktighet och medskapande. Genom delaktighet och medskapande vill biblioteken bidra till att motverka utanförskap och ensamhet.

Läsfrämjande

Folkbiblioteken är en av de viktigaste läsfrämjande aktörerna i samhället och folkbiblioteken i Klippan ska främja läsning och tillgång till litteratur och berättelser i olika format och språk. Genom Hela Klippan läser ges möjlighet att ta del av och upptäcka böcker på andra platser än på biblioteket.

Folkbibliotekens läsfrämjande uppdrag innefattar alla men barn och unga är en prioriterad målgrupp. Fokus för folkbiblioteken i Klippan är barn och ungas fritidsläsning men folkbiblioteken samarbetar med BVC, förskolor och skolor för att ge möjlighet att väcka läslust, stärka läsförståelse och intresset för läsningen på flera nivåer. På så sätt läggs grunden för det livslånga lärandet och läsandet blir en utjämnande kraft som ökar delaktigheten i samhället och bidrar till fantasi och kreativitet hos barn och unga.

Vad gäller vuxnas läsning strävar folkbiblioteken i Klippan efter att skapa engagemang och nyfikenhet genom ett brett, aktuellt och kvalitativt utbud av medier och arrangemang. Läsning är en central del av det livslånga lärandet och att främja läsning bland vuxna är en strategisk insats både för att öka bildning och för att ge en ökad delaktighet i samhället. Läsning ger möjlighet till rekreation, att vidga sina perspektiv och till kompetensutveckling. Genom att uppmuntra vuxna till att läsa utifrån egna intressen och behov kan läsning bli en del av den personliga utvecklingen och bidra till ökad livskvalitet och som vuxen kan man bli en läsande förebild för den yngre generationen.

Alla, såväl barn, unga och vuxna, ska ha möjlighet att läsa på sina villkor. Det finns olika sätt att ta till sig text på, så kallad tillgänglig läsning, som ger möjlighet att lyssna på texter samtidigt som man ser den, eller taktill läsning där man med hjälp av känselsinnet tar del av texter. Dessa åtgärder syftar till att främja inkludering och öka delaktigheten i samhället och därmed bidra till en demokratisk utveckling.

Tillgänglighet

Folkbiblioteken i Klippan ska vara en trygg plats där alla känner sig välkomna. Generösa öppettider, anpassade lokaler och tydlig information är saker som bidrar till att skapa ett inkluderande och tillgängligt bibliotek för alla.

Bibliotekslagen gör gällande att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning. I det sammanhanget är den kognitiva tillgängligheten¹ en viktig del av vårt tillgänglighetsarbete.

De anpassade medier som finns tillgängliga på våra folkbibliotek i form av bland annat talböcker, storstilböcker, lättläst material och punktskrift bidrar till läsning och informationsinhämtning utifrån varje individs förutsättning.

Det digitala biblioteket ger också användarna möjlighet att ta del av biblioteks utbud oberoende av tid och plats. Med hjälp av en anpassad och lättillgänglig hemsida kan användarna hantera biblioteksärenden, söka i bibliotekskatalogen, låna olika typer av e-media och använda sig av bibliotekens gemensamma databaser.

Verksamheter som Boken kommer gör biblioteksverksamheten tillgänglig för de individer som av olika anledningar inte kan besöka det fysiska biblioteksrummet.

Skolbiblioteken

Organisation

Grundskolan

Det finns sju kommunala skolenheter på grundskolenivå i Klippans kommun; fyra av dem har årskurs F-6, en av dem årskurs 7-9 och en årskurs F-9. Anpassad grundskola ligger i anslutning till högstadieskolan i centralorten. Två av de sex grundskolorna i kommunen har tillgång till bemannade skolbibliotek med fackutbildad bibliotekarie på totalt 0,6 heltidstjänst, övriga grundskolor har personal som har del av sin tjänst, och ett uttalat ansvar för respektive skolbibliotek. Utifrån lagändringen har BUF under hösten 2025 tillsatt en centraltjänst om 100%. Inom ramen för denna tjänst arbetar vi med att vidareutveckla skolbiblioteken på en förvaltningsövergripande nivå. Totalt sett är det 1,4 tjänst som arbetar aktivt med skolbiblioteksutveckling på

¹ Kognitiv tillgänglighet handlar om att göra information, tjänster och miljön i biblioteket lättare att förstå och använda för personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Målet är att alla, oavsett hur man tar in eller bearbetar information, ska kunna känna sig trygga, hitta det de söker och delta på lika villkor. Det innebär till exempel tydlig information och en lugn och lättöverskådlig miljö.

central nivå. Alla grundskolor, utom en, har, eller kommer under planperioden att få, tillgång till bibliotekssystemet som är gemensamt för Familjen Helsingborg där Klippans kommun ingår.

Fokusområden

I enlighet med de nya lagen från 2025 ska skolbiblioteken fortsättningsvis byggas upp och bemannas med i första hand utbildade bibliotekarier och i andra hand personal som har en relevant akademisk utbildning. Bemanningen ska vara sådan att den uppnår syftet med skolbibliotek som beskrivs ovan. Varje skolenhet ansvarar för att skriva sin egen handlingsplan för skolbibliotek som ska revideras regelbundet. Handlingsplanerna ska utgå från den egna verksamhetens behov och beskriva hur syftet ska uppnås. Varje skolenhet ska även ta fram en MIK-plan som beskriver hur skolbibliotekarie och pedagoger kan samarbeta för att främja elevernas medie- och informationskunnighet.

Förskolan

I kommunen finns sju förskolor som alla har tillgång till litteratur på sin egen enhet. Alla förskolor har även möjlighet att boka någon av de gemensamma temaboklådor som finns i kommunen. Den centrala skolbibliotekstjänsten arbetar mot förskolorna för att sträka det läsfrämjande arbetet. Material och information läggs upp i en gemensam kanal i Teams.

Gymnasieskolan

Gymnasiebibliotekets syfte är att främja elevers läsning och språkutveckling bland annat genom att ha ett aktuellt och väl sammansatt mediebestånd, genom att hjälpa elever med läsnedsättning att få tillgång till talböcker, genom att genomföra lässtimulerande insatser, genom att ha läsprojekt i samarbete med pedagogerna, genom att ha läsgrupper i biblioteket i samråd med pedagogerna. Gymnasiebiblioteken har även som syfte att stödja elevernas lärande genom att undervisa i bibliotekskunskap och informationssökning (MIK) och att hjälpa elever att fjärrlåna litteratur till olika former av skolarbeten.

Klippans gymnasier har en utbildad bibliotekarie och tillgång till integrerat folk- och skolbibliotek alla skoldagar mellan 10 och 16.

Genomförande

Viktigt för genomförandet av biblioteksplanen är att en dialog sker kontinuerligt mellan kultur- och fritidsförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen. Varje förvaltning ansvarar för genomförande och uppföljning. Handlingsplaner eller motsvarande ska tas fram inom respektive förvaltning för att förverkliga de fokusområden som är utpekade i biblioteksplanen.

För gemensamma prioriteringar för folk- och skolbiblioteken ska genomförandet ske i samverkan mellan förvaltningarna.

Uppföljning

Genom årlig uppföljning av handlingsplaner säkerställs att biblioteksplanens fokusområden följs upp. Årlig uppföljning av verksamheten sker inom ramen för förvaltningarnas ordinarie planerings- och uppföljningsarbete.

Revidering

Biblioteksplanen beskriver den riktning det strategiska arbetet med folk- och skolbiblioteken som satts från 2025. Utvecklingen i samhället kan komma att påverka denna inriktning såsom den tekniska utvecklingen och befolkningsutvecklingen. Behovet av revidering och aktualitetsprövning är på sin plats senast 2030. Detta betyder inte att hela biblioteksplanen behöver skrivas om men att en översyn görs där man tar ställning till om biblioteksplanen fortfarande är aktuell som strategiskt dokument.

Styrande och vägledande dokument

Internationella

FN:s barnkonvention

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna

IFLA/UNESCO:s folkbiblioteksmanifest

Agenda 2030

Nationella

Bibliotekslag (2013:801)

Lag om ändring i skollagen (SFS 2024:1072)

Nationell biblioteksstrategi – Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022-2025

Skollag (2010:800)

Regionala

Regional biblioteksplan 2022-2025

Regional kulturplan för Skåne 2025-2028

Verksamhetsplan Bibliotek Familjen Helsingborg

Kommunala

Förvaltningsplan

Klippans kommuns Hållbarhetsstrategi

Övrigt

McWilliams, Anna (2024) *Bibliotekens roll i det civila försvaret*

<https://www.foi.se/rest-api/report/FOI%20Memo%208635>

Totalförsvarspropositionen 2025-2030

AI – kommissionens Färdplan för Sverige

Bilaga 1

Gemensam biblioteksplan Bibliotek Familjen Helsingborg

Gemensamt har biblioteken inom Familjen Helsingborg tagit fram följande beskrivning av det delregionala samarbetet.

Bibliotek Familjen Helsingborg erbjuder invånarna en arena för fri åsiktsbildning och utveckling i det demokratiska samhället. Vi ska vara en viktig medspelare i samhällsutvecklingen, bidra till människors livskvalitet och säkra framtidens biblioteksverksamhet genom ett innovativt arbetsätt samt genom att tillvarata initiativkraften.

Bibliotek Familjen Helsingborgs samarbete ger styrka och energi till både utvecklingsarbete och den dagliga biblioteksverksamheten. Genom samarbetet vill vi ligga i framkant i biblioteksutvecklingen och fungera som en inspirationskälla.

Verksamheten i Bibliotek Familjen Helsingborg utgår från det kommungemensamma arbetet i Familjen Helsingborg. Ledstjärnan för det gemensamma arbetet är ”Bibliotek Familjen Helsingborg - livskraft i samtiden och framtiden”. Arbetet bedrivs i enlighet med värdegrunden mod, mångfald, möten.

Samarbetet Bibliotek Familjen Helsingborg bygger på en gemensam struktur och ett gemensamt utvecklingsarbete. Genom samarbetet stärks bibliotekens möjlighet att inspirera och främja läsandet, ge tillgång till information och digitala mötesplatser. Detta gör vi för alla med särskilt fokus på bibliotekslagens prioriterade målgrupper. Därigenom skapas förutsättningar för lärande, upplevelser och delaktighet i det demokratiska samhället.

Biblioteken inom Familjen Helsingborg verkar för att:

- optimera resursanvändningen för medieförsörjning gällande såväl digitalt som tryckt material
- tänka digitalt i allt vi gör, öka synergieffekterna mellan lokalt arbete och det digitala biblioteket och arbeta med att alla bidrar med innehåll till det digitala biblioteket
- bygga arbetet på invånarinvolvering och testa, dela, utvärdera och göra om
- omvärldsbevaka och kompetensutveckla i linje med vårt uppdrag, samt utveckla det arbetsplatsnära arbetet
- jobba smartare tillsammans för att fördjupa den utåtriktade verksamheten